

Protecția juridică a topografiilor produselor semiconductoare

Dr. Ciprian Raul Romițan¹

The "topography of a semiconductor product" is a three-dimensional disposition of certain elements of a semiconductor product, at least one of which is active, and of all or some interconnections of the semiconductor product or such a three-dimensional disposition prepared for the manufacturing of the semiconductor product. Protection covers original topographies, original parts of topographies or combinations of some elements and interconnections which are original on the whole.

1. Noțiuni introductive

Încă de la începutul deceniului al șaselea al secolului trecut, produselor semiconductoare le-a fost recunoscut un rol din ce în ce mai însemnat în majoritatea sectoarelor industriale iar tehnologia semiconductoarelor a devenit deosebit de importantă pentru dezvoltarea economică a societății.

În prezent, produsele semiconductoare constituie o parte esențială a tuturor echipamentelor electronice moderne având o aplicabilitate largă, de la motoare de mașini până la telefonii mobile.

Această industrie este una dintre cele mai importante având o acoperire, la nivel mondial, de peste 161 miliarde dolari USA. La nivel european, în anul 2005, valoarea acestei industrii a fost de peste 39, 85 miliarde dolari USA, însă, în urma pieței americane care a fost de cca. 41,8 miliarde dolari USA.

Odată cu crearea și dezvoltarea produselor semiconductoare au început să apară, pe lângă problemele tehnologice și economice, și o serie de probleme adiacente cum ar fi concurența neloyală, spionajul industrial, furtul tehnologic, ș.a. Astfel, în literatura de specialitate², se arată că, încă din anul 1986, numai de la sediul firmei IBM din Bruxelles au fost sustrate 12 cartele de memorie, în valoare de 450 de milioane USD. De asemenea, conform estimărilor FBI, în anul 1993 s-au furat din cadrul unor companii ce funcționează în vestita regiune Silicon Valley, chip-uri în valoare de 40 de milioane USD, iar la nivelul întregului teritoriu al Statelor Unite, pagubele înregistrate ca urmare a furturilor de asemenea produse sunt de câteva sute de milioane USD.

Durata proiectării și realizării unui produs semiconductor poate să ajungă până la unu - doi ani și presupune investiții importante de muncă, concepție, personal și capital (costul acestuia putând ajunge chiar până la câteva sute de milioane de dolari). După ce a fost realizat și vândut, produsul semiconductor poate fi copiat cu cheltuieli foarte mici și într-un timp incomparabil mai scurt, fapt ce a făcut ca „ingineria inversă” (copierea după model) să se dezvolte rapid,

¹ Autorul este Redactor șef al Revistei române de dreptul proprietății intelectuale, Avocat - Baroul București,

² Pentru detalii, Ioana Vasiliu, *Criminalitatea informatică*, Editura Nemira, București, 2001, pp. 50 - 52.

ajungându-se, în unele cazuri, chiar în situația în care producătorii produselor semiconductoare reproduse să concureze pe realizatorii produselor originale practicând prețuri de vânzare incomparabil mai scăzute.

În acest sens putem prezenta un litigiu ce a opus companiile Brooktree (al cărei principal obiect de activitate este design-ul, realizarea și vânzarea chip-urilor³) și Advanced Micro Devices (AMD), considerată a fi unul dintre cei mai mari producători de chip-uri din SUA și din lume. După ce în perioada 1981-1986 a investit circa 3,8 milioane USD în realizarea și dezvoltarea unor chip-uri, corporația Brooktree a constatat că firma AMD a reprodus respectivele chip-uri pe care le-a vândut la prețuri mult mai mici, fapt pentru care a acționat-o în judecată. În urma probelor administrate, instanța a hotărât că realizarea chip-urilor de către AMD nu este ilicită, aceasta fiind apreciată a fi de fapt „o reproducere legitimă a tehnologiei”⁴.

2. Scurt istoric privind protecția topografiilor

Pentru apărarea intereselor creatorilor de topografii ale produselor semiconductoare, a apărut necesitatea creării unui cadru juridic național și internațional cu privire la protecția acestora, astfel că prima lege în domeniu a fost adoptată în SUA în 1984 (Semiconductor Chip Act), fiind urmată în 1985 de Japonia.

Analizând preocupările țărilor dezvoltate pentru găsirea unor mijloace adecvate de protecție, Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale a inițiat încă din 1985 un proiect de tratat în domeniu și a creat un Comitet de experți care, pe parcursul a patru sesiuni (noiembrie 1985, iunie 1986, aprilie 1987 și noiembrie 1988), a examinat și elaborat forma finală a Tratatului privind protecția topografiilor circuitelor integrate, care a fost adoptat cu prilejul Conferinței diplomatice ce a avut loc la Washington la 26 mai 1989. Acest tratat privind proprietatea intelectuală în materie de circuite integrate stabilește principalele principii ale realizării unei protecții adecvate în statele membre, precum și în relațiile dintre acestea⁵. Tratatul poate fi alăturat Convenției de la Paris privind protecția proprietății industriale precum și Convenției de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice, însă nu este „subordonat” nici uneia dintre cele două convenții⁶.

³ Prin „chip” se înțelege un dispozitiv electronic format dintr-un cristal semiconductor de dimensiuni reduse, pe care sunt gravate sau introduse, prin dopare, mai multe componente (tranzistori, rezistențe, condensatori etc.) care, împreună, îndeplinesc o anumită funcție. A se vedea S.M.H. Collin, *Dicționar de informatică, englez-român*, Editura Universal Dalsi, București, 2000, p. 83.

⁴ Brooktree Corporation v. Advanced Micro Devices, Inc. United States District Court, Southern District of California, 1988, apud Victor Valeriu Patriciu, Ioana Vasii, Șerban George Patriciu, *Internet-ul și dreptul*, Editura All Beck, București, 1999, pp. 156-157.

⁵ Pentru traducerea neoficială a Tratatului, a se vedea Ciprian Raul Romișan, *Protecția juridică a topografiilor circuitelor integrate*, Editura Semne, București, 2003, pp. 93-114.

⁶ Până în prezent, Tratatul nu a fost ratificat deoarece SUA și Japonia, care sunt cei mai însemnați producători de produse semiconductoare, au refuzat să-l adopte motivând că propriile reglementări garantează o protecție mai bună decât tratatul propus, iar Olanda, considerată al treilea mare

Totodată, Consiliul Comunităților Europene (CEE) a elaborat Directiva nr. 87/54 din 16 decembrie 1986 privind protecția juridică a topografiilor produselor semiconductoare⁷, care, prin dispozițiile art.11, cere ca toate statele membre să adopte legi care să conțină un minimum de norme cu privire la protecția topografiilor produselor semiconductoare.

De asemenea, Comitetul European pentru problemele criminalității în domeniul informatic a elaborat la 13 septembrie 1989 Recomandarea nr. 89/1991 în care se arată că, avându-se în vedere caracterul transfrontalier al criminalității informatice, se impune armonizarea tuturor legislațiilor în domeniu, iar la 15 aprilie 1994 a fost încheiat Acordul privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț care, în art.35-38, conține dispoziții cu privire la schemele de configurație (topografii) de circuite integrate. Menționez, totodată, adoptarea la Budapesta, la 23 noiembrie 2004, a Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică⁸, în care, printre altele, se prevede că este necesar să se urmărească cu prioritate aplicarea unor politici penale comune.

Prin adoptarea Directivei nr. 87/54/CEE statele membre au fost obligate să adopte legi care să conțină un minim de norme, astfel că au fost adoptate legi speciale în toate țările membre și chiar nemembre ale Uniunii Europene: în 1987 în Franța, Germania, Danemarca, Olanda, Marea Britanie, în 1988 în Spania și Luxemburg, în 1989 în Italia, în 1990 în Belgia, precum și în Indonezia, Pakistan, Brunei, Trinidad-Tobago în 2000, China în 2001 ș.a. După 1990, în toate fostele țări socialiste s-au modificat și adoptat legislațiile privind topografiile produselor semiconductoare: în Republica Cehă, la 3 decembrie 1990 a fost adoptată Legea nr. 529 privind protecția structurilor circuitelor integrate, modificată prin Legea nr. 116 din 6 aprilie 2000, în Estonia, la 25 noiembrie 1998 s-a adoptat Legea privind protecția schemelor de configurație a circuitelor integrate ș.a.

Deși, de regulă, topografiile produselor semiconductoare sunt cuprinse în sfera mai largă a proprietății intelectuale, consider că acestea trebuie incluse și analizate în cadrul proprietății industriale. În susținerea acestei opinii am în vedere faptul că, pe de o parte, caracteristicile privind protecția sunt asemănătoare cu celelalte obiecte ale proprietății industriale și, pe de altă parte, faptul că protecția acestora se realizează prin înregistrarea la OSIM⁹.

3. Reglementări juridice privind topografiile produselor semiconductoare

În România, ca urmare a dezvoltării producției de produse semiconductoare, a industriei electronice în general și a schimburilor comerciale

producător de produse semiconductoare, s-a abținut. Tratatul va intra în vigoare în momentul în care va fi ratificat de cel puțin cinci state.

⁷ Publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 024 din 27 ianuarie 1987.

⁸ Ratificată de România prin Legea nr. 64 din 24 martie 2004, publicată în M.Of. nr. 343 din 20 aprilie 2004.

⁹ În același sens, Ștefan Cocoș, *a,b,c. – ul protecției și valorificării proprietății industriale*, Editura Rosetti, București, 2004, p. 29.

aferente a fost adoptată Legea nr. 16/1995 privind protecția topografiilor circuitelor integrate¹⁰, intrată în vigoare la 9 iunie 1995. Această lege a fost modificată și completată prin Legea nr. 337/2005 privind protecția topografiilor produselor semiconductoare¹¹, act normativ ce transpune Directiva Consiliului nr. 87/54/CEE privind protecția juridică a topografiilor produselor semiconductoare.

După cum se poate observa, una din modificările Legii nr. 16/1995 aduse prin Legea nr. 337/2005 se referă la titlul legii, care, potrivit art. I (1) are următorul cuprins: „Lege privind protecția produselor semiconductoare” denumire ce a fost consacrată de Directiva Consiliului nr. 87/54/CEE și preluată și de alte sisteme de drept (Belgia, Franța, Germania, Italia, Portugalia, Spania, SUA, Suedia, ș.a.)¹².

De protecția oferită de lege pot beneficia persoanele fizice care sunt resortisante ale unui stat membru al Uniunii Europene sau al Organizației Mondiale a Comerțului ori care au reședința obișnuită pe teritoriul unui astfel de stat, precum și societățile sau alte persoane juridice care desfășoară o activitate industrială ori comercială, reală și efectivă, pe teritoriul României sau al unui stat membru al Uniunii Europene ori a Organizației Mondiale a Comerțului (art. 6).

3.1. Obiectul protecției

În conformitate cu prevederile art. 1 din lege¹³, pe teritoriul României topografiile produselor semiconductoare sunt protejate prin înregistrare la OSIM. Pentru a fi protejate topografiile trebuie să fie originale¹⁴. Potrivit art. 3 alin. 1) sunt originale „topografiile care constituie rezultatul efortului intelectual al creatorilor lor și care, la data când au fost create, nu erau uzuale pentru creatorii de topografii și pentru fabricanții de produse semiconductoare”.

Un solicitant poate revendica originalitatea topografiei în ansamblul ei sau numai a unei părți din aceasta. În cazul în care numai o parte a topografiei este originală, protecția conferită prin înregistrare se referă numai la această parte revendicată, partea neoriginală a topografiei neconstituind obiect al protecției.

O topografie constituită dintr-o combinație de elemente și de interconexiuni uzuale poate fi protejată numai dacă combinația, luată în ansamblul ei, este originală (art.3 alin.2). Conform Regulii nr.4 alin.4) din Normele de aplicare a Legii nr. 16/1995 privind protecția topografiilor produselor semiconductoare, republicată¹⁵, o combinație originală poate fi constituită și din elemente și interconexiuni uzuale, asociate cu elemente și interconexiuni originale.

¹⁰ Publicată în M.Of. nr. 45 din 9 martie 1995.

¹¹ Publicată în M.Of. nr. 1094 din 5 decembrie 2005, republicată în M.Of. nr. 824 din 6 octombrie 2006.

¹² Alte sisteme de drept folosesc denumirea de „circuite integrate” (Norvegia), Tratatul OMPI, sau pe cea de „scheme de configurație (topografii) de circuite integrate” (Acordul TRIPS), doctrina fiind și ea împărțită. A se vedea Andre Chavanne, Jean-Jacques Burst, *Droit de la propriété industrielle*, 5e édition, Dalloz, Paris, 1998.

¹³ În continuare toate mențiunile la Legea nr. 16/1995 se referă la forma modificată și completată.

¹⁴ Condiția originalității este prevăzută și în legislațiile în domeniu din Belgia Bulgaria, Cehia, Franța, Germania, Italia, Norvegia, Portugalia, Spania, Suedia, Ungaria ș.a.

¹⁵ Publicată în M.Of. nr.90 din 5 februarie 2007.

Dreptul titularului unei topografii protejate asupra produsului semiconductor nu sunt condiționate de faptul că produsul semiconductor este sau nu încorporat într-un produs.

Protecția acordată, potrivit art. 3 din lege, se aplică numai topografiei propriu-zise, cu excluderea oricărui concept, procedeu, sistem, oricărei tehnici sau informații codate încorporate în această topografie.

3.2. Dreptul la protecție

De protecția unei topografii pot beneficia, potrivit art.6: persoanele fizice care sunt resortisante ale unui stat membru al Uniunii Europene sau al Organizației Mondiale a Comerțului ori care au reședința obișnuită pe teritoriul unui astfel de stat (lit.a), precum și societățile sau alte persoane juridice care desfășoară o activitate industrială ori comercială, reală și efectivă, pe teritoriul României sau al unui stat membru al Uniunii Europene ori al Organizației Mondiale a Comerțului (lit.b).

În cazul negocierii unor acorduri internaționale cu state terțe sau al adoptării de dispoziții interne, prin care se intenționează extinderea protecției acordate prin Legea nr.16/1995, republicată, altor persoane decât cele prevăzute la art.6 alin.1), Comisia Europeană va fi informată cu 30 de zile în avans.

Încheierea acordurilor sau adoptarea dispozițiilor prevăzute la art.6 alin. 2) nu poate avea loc mai devreme de două luni de la data informării Comisiei Europene, în cazul în care aceasta comunică statului român, în termen de 30 de zile, intenția de a prezenta Consiliului European o propunere în sensul extinderii protecției de către toate statele membre în ceea ce privește persoanele sau statele terțe respective.

Dacă în această perioadă de două luni Comisia Europeană prezintă Consiliului European o astfel de propunere, încheierea acordurilor sau adoptarea dispozițiilor prevăzute la art.6 alin. 2) nu poate avea loc mai devreme de 4 luni de la data prezentării propunerii.

În lipsa unei comunicări din partea Comisiei Europene în termenul prevăzut la alin. (3) sau a prezentării unei propuneri ori a adoptării unei decizii a Consiliului European în termenele prevăzute la art.6 alin. 4), statul român poate încheia acordurile sau poate adopta dispozițiile prevăzute la art.6 alin. (2).

Decizia Consiliului European, adoptată în baza propunerii Comisiei Europene, nu împiedică încheierea acordurilor sau adoptarea dispozițiilor prevăzute la art.6 alin. 2), cu excepția cazului în care Consiliul decide în sens contrar, cu majoritate calificată.

Dreptul la protecția topografiei unui produs semiconductor aparține creatorului topografiei sau succesorului său în drepturi. În cazul în care sunt mai mulți creatori, coautori, drepturile aparțin acestora în comun.

Dreptul la protecție este acordat și persoanelor fizice care sunt resortisante ale unui stat membru al Uniunii Europene sau al Organizației Mondiale a Comerțului ori care au reședința obișnuită pe teritoriul unui astfel de stat, precum și societăților sau altor persoane juridice care desfășoară o activitate industrială ori

comercială, reală și efectivă, pe teritoriul României sau al unui stat membru al Uniunii Europene ori al Organizației Mondiale a Comerțului, care:

a) procedează la o primă exploatare comercială a unei topografii, în România sau în Uniunea Europeană, ce nu a mai făcut obiectul niciunei exploatare în lume; și

b) au primit din partea unei persoane în drept să dispună de topografie autorizația exclusivă de a exploata comercial această topografie pe teritoriul României sau în Uniunea Europeană.

În situația în care topografia a fost creată de un salariat în cadrul sarcinilor de serviciu, dreptul la protecția topografiei aparține unității al cărei salariat este creatorul topografiei, iar dacă topografia a fost creată la comanda unei persoane fizice sau persoane juridice, dreptul la protecția topografiei aparține persoanei care a comandat-o (art.9).

În cazul în care există dispoziții contractuale contrare celor prevăzute la art. 9 alin.1) și 2), se aplică aceste dispoziții contractuale.

Dacă o topografie a fost exploatată comercial, în țară sau în străinătate, topografia poate beneficia de protecție, în condițiile prezentei legi, numai dacă cererea de înregistrare a fost depusă la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci în termen de 2 ani de la data primei exploatare comerciale.

Potrivit art.12 din lege, în situația în care o topografie nu a fost exploatată comercial timp de 15 ani de la data la care a fost creată sau codată pentru prima oară, la împlinirea acestui termen dreptul la protecție încetează, după cum urmează:

a) dacă topografia nu a fost înregistrată, ea nu mai poate face obiectul unei cereri de înregistrare;

b) dacă topografia a fost înregistrată, drepturile conferite prin înregistrare se sting.

3.3. Procedura de înregistrare a topografiilor

În conformitate cu prevederile art.12 din Legea nr.16/1995, republicată, înregistrarea unei topografii de produs semiconductor este condiționată de constituirea la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a unui depozit reglementar al cererii de înregistrare.

Cererea de înregistrare trebuie să fie unitară, adică să aibă ca obiect o singură topografie, iar o topografie poate fi înregistrată numai o singură dată¹⁶.

¹⁶ Cu privire la obiectul cererii, Regula 4 din Normele de aplicare a Legii nr. 16/1995, republicată, stipulează următoarele: „Cererea care are ca obiect două sau mai multe topografii este neunitară și solicitantul are posibilitatea să o divizeze în atâtea cereri unitare câte topografii fac obiectul acestei cereri (alin.6); În cazul unei cereri neunitare, constituie obiectul cererii o singură topografie, și anume aceea care este indicată de solicitant în termen de două luni de la data la care O.S.I.M. i-a notificat că cererea este neunitară; în cazul în care solicitantul nu comunică în termenul menționat care dintre topografii rămâne ca obiect al cererii, obiectul acesteia este prima dintre topografiile menționate în cerere (alin.7); Cererile depuse ulterior de solicitant, având ca obiect celelalte topografii ale cererii neunitare, sunt considerate cereri divizionare din depozitul acestei cereri, dacă sunt depuse la O.S.I.M. în termen de 3 luni de la data notificării lipsei de unitate și primesc ca dată de depunere data la care a fost depusă cererea inițială, neunitară; dacă sunt depuse la O.S.I.M. după expirarea

Cererea care are ca obiect două sau mai multe topografii este neunitară și solicitantul are posibilitatea să o divizeze în atâtea cereri unitare câte topografii fac obiectul acestei cereri. În cazul unei cereri neunitare, constituie obiectul cererii o singură topografie, și anume aceea care este indicată de solicitant în termen de două luni de la data la care O.S.I.M. i-a notificat că cererea este neunitară; în cazul în care solicitantul nu comunică în termenul menționat care dintre topografiile rămâne ca obiect al cererii, obiectul acesteia este prima dintre topografiile menționate în cerere.

Cererile depuse ulterior de solicitant, având ca obiect celelalte topografii ale cererii neunitare, sunt considerate cereri divizionare din depozitul acestei cereri, dacă sunt depuse la O.S.I.M. în termen de 3 luni de la data notificării lipsei de unitate și primesc ca dată de depunere data la care a fost depusă cererea inițială, neunitară; dacă sunt depuse la O.S.I.M. Lipsa de unitate a unei cereri nu poate constitui un motiv pentru respingerea acesteia.

Potrivit art.13 depozitul cererii de înregistrare a unei topografii este reglementar constituit dacă se depun următoarele:

a) o cerere scrisă prin care se solicită înregistrarea topografiei și care trebuie să evidențieze cel puțin:

- numele, prenumele și domiciliul creatorului/creatorilor topografiei;
- numele și prenumele sau denumirea și adresa solicitantului, dacă acesta este altul decât creatorul topografiei;
- indicații privind dreptul solicitantului de a înregistra topografia;
- denumirea și destinația produsului semiconductor realizabil pe baza topografiei;
- data fixării sau a primei codări a topografiei;
- data primei exploatare comerciale a topografiei, când este cazul;
- numele și prenumele sau denumirea și adresa mandatarului, când este cazul;
- semnătura solicitantului sau, după caz, a mandatarului;

b) o documentație tehnică, constituită din materiale grafice și texte, care să conțină informații suficiente pentru a permite identificarea topografiei și pentru a evidenția funcțiunea electronică a produsului semiconductor care încorporează topografia¹⁷;

termenului de 3 luni, cererile nu mai sunt recunoscute ca cereri divizionare și primesc ca dată de depunere data la care au intrat în Registratura generală a O.S.I.M (alin.8)”.

¹⁷ Cu privire la „Documentația tehnică”, Regula 8 din Normele de aplicare a Legii nr. 16/1995, republicată, prevede următoarele: „Documentația tehnică de identificare a topografiei este constituită din materiale grafice și un text explicativ. Materialele grafice vor fi prezentate sub una sau mai multe dintre următoarele forme: desen sau fotografie reprezentând configurația setului de straturi ale produsului semiconductor; desene sau fotografii ale straturilor individuale ale produsului semiconductor; desene sau fotografii ale măștilor utilizate pentru fabricarea produsului semiconductor. Desenele și fotografiile trebuie să fie clare și realizate la o scară suficient de mare încât să permită identificarea topografiei; se va utiliza formatul A4 sau un alt format care, prin pliere, este adus la formatul A4. În cazul în care numai o parte a topografiei este originală, această parte va fi

c) două exemplare ale produsului semiconductor, dacă acesta a fost realizat și exploatat comercial;

d) împuternicirea de reprezentare a mandatarului, după caz;

e) dovada de plată a taxelor pentru: depunerea cererii, examinarea cererii, înregistrarea topografiei, publicarea înregistrării topografiei și eliberarea certificatului de înregistrare a topografiei.

Toate documentele menționate mai sus se depun dactilografiate în limba română în două exemplare.

Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci examinează cererile de înregistrare a topografiilor din punct de vedere al îndeplinirii cerințelor legale pentru constituirea depozitului reglementar și, dacă constată îndeplinirea acestora, efectuează înregistrarea topografiei în Registrul național al topografiilor¹⁸, publică înregistrarea topografiei în BOPI, în termen de 2 luni de la data înregistrării¹⁹ și eliberează persoanei îndreptățite un certificat de înregistrare a topografiei, în termen de 3 luni de la data publicării²⁰.

Data depozitului reglementar este data înregistrării cererii de protecție.

În cazul în care la examinarea cererii, se constată lipsuri sau deficiențe ale actelor prevăzute la art. 13, acestea se comunică în scris solicitantului, în termen de

evidențiată în mod distinct în materialele grafice. În cazul în care solicitantul declară că o parte a materialelor grafice de identificare a topografiei conține secrete comerciale, partea respectivă va fi acoperită, prin hașurare sau prin alt procedeu, pe unul dintre exemplarele acestor materiale grafice; cel de-al doilea exemplar al materialelor grafice respective nu va fi acoperit, pentru a exista în depozitul cererii toate informațiile necesare identificării topografiei. Textul explicativ va avea o redactare succintă și va cuprinde prezentarea unui minim de informații, strict necesar pentru identificarea topografiei, evidențierea părții originale a topografiei (când este cazul), evidențierea funcției electronice a produsului semiconductor și precizarea destinației acestui circuit. Pe toate documentele de identificare a topografiei va fi înscrisă denumirea produsului semiconductor, așa cum a fost menționată în cerere”. Solicitantul mai poate depune la O.S.I.M. suporturi de date pe care topografia este înregistrată sub formă codată.

¹⁸ În Registrul național al topografiilor se înscriu toate datele care privesc statutul juridic al topografiei înregistrate, precum și toate modificările care survin în timpul perioadei de protecție. Registrul național al topografiilor conține cel puțin următoarele rubrici: numărul de înregistrare a topografiei; numărul și data depunerii cererii; denumirea produsului semiconductor realizabil pe baza topografiei; data depozitului reglementar al cererii; data primei exploatare comerciale a topografiei - data creării sau a primei codări a topografiei; datele de identificare ale titularului; numele, prenumele, localitatea și țara de domiciliu ale creatorului/creatorilor topografiei; datele de identificare ale mandatarului; cesiuni; licențe; modificări privind titularul; modificări privind creatorul/creatorii; încetarea protecției (Regula 14 din Normele de aplicare a Legii nr. 16/1995, republicată).

¹⁹ Potrivit Regulii 15 alin.2) din Normele de aplicare a Legii nr. 16/1995, republicată, publicarea se face în termen de două luni de la data înregistrării topografiei și conține următoarele date numărul de înregistrare a topografiei data depozitului reglementar; denumirea produsului semiconductor realizabil pe baza topografiei înregistrate; numele/denumirea titularului; numele și prenumele creatorului/creatorilor topografiei; data primei exploatare comerciale a topografiei; data creării sau a primei codări a topografiei; perioada de protecție.

²⁰ Certificatul de înregistrare a unei topografii este redactat pe baza hotărârii de înregistrare a topografiei și este semnat de către directorul general al O.S.I.M. La cererea autorilor, li se pot elibera acestora duplicate ale certificatului de înregistrare a topografiei; cererea trebuie însoțită de dovada de plată a taxelor legale pentru eliberarea copiilor certificate (Regula 16 din Normele de aplicare a Legii nr. 16/1995, republicată).

15 zile de la data depunerii cererii, acordându-i-se un termen de două luni pentru a efectua completările și rectificările necesare.

Dacă în termenul acordat s-au efectuat toate aceste completări și rectificări, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci efectuează înregistrarea topografiei în Registrul național al topografiilor, publică înregistrarea topografiei în BOPI în termen de 2 luni de la data înregistrării și eliberează persoanei îndreptățite un certificat de înregistrare a topografiei, în termen de 3 luni de la data publicării. În acest caz, data depozitului reglementar va fi data la care s-au primit toate completările și rectificările necesare.

În situația în care în termenul acordat nu s-au efectuat completările și rectificările cerute, cererea este respinsă, comunicându-se, totodată, în scris, solicitantului motivele respingerii.

Așa cum am mai arătat, înregistrarea topografiilor se publică în B.O.P.I., în termen de două luni de la data înregistrării.

Titularul topografiei este obligat să comunice, în cel mai scurt termen, Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci orice modificări survenite în ceea ce privește numele sau denumirea titularului ori a mandatarului acestuia. Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci operează modificările în Registrul național al topografiilor și le publică în B.O.P.I., în termen de 3 luni de la primirea comunicării.

4. Durata de protecție a unei topografii înregistrate

O topografie înregistrată este protejată prin certificatul de înregistrare eliberat de OSIM pe o perioadă de 10 ani. Deci, conform legii, drepturile exclusive asupra unei topografii înregistrate se sting la 10 ani de la prima dintre următoarele date:

- a) sfârșitul anului în care topografia a făcut obiectul unei exploatare comerciale pentru prima dată în lume;
- b) sfârșitul anului în care s-a constituit depozitul reglementar.

5. Drepturile titularului unei topografii înregistrate

Potrivit art. 21 alin.1), titularul unei topografii înregistrate are, pe toată durata protecției, dreptul exclusiv de a exploata topografia, precum și dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice următoarele acte²¹:

- a) reproducerea acelei topografii, în măsura în care este protejată conform legii;
- b) exploatarea comercială sau importul în acest scop al unei topografii sau al unui produs semiconductor fabricat cu ajutorul acestei topografii.

De la dispozițiile art.21 alin. 1), se exceptează:

- a) reproducerea unei topografii cu titlu privat în scopuri necomerciale;

²¹ A se vedea și Gabriel Olteanu, *Dreptul proprietății intelectuale*, Editura C.H.Beck, București, 2007, p.181.

b) reproducerea în scop de analiză, evaluare sau învățământ privind concepte, procedee, sisteme ori tehnici încorporate în topografie sau privind topografia însăși;

c) actele privind o topografie protejată și care a fost creată plecând de la o analiză și o evaluare a unei alte topografii, efectuate potrivit lit. b).

Dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice exploatarea comercială sau importul în acest scop al unei topografii sau al unui produs semiconductor fabricat cu ajutorul acestei topografii nu este aplicabil actelor săvârșite după ce topografia sau produsul semiconductor a fost pus pe piață în România sau în Uniunea Europeană, de către titular sau cu consimțământul acestuia.

Conform art.22, dreptul exclusiv de exploatare a topografiei, precum și dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea, exploatarea comercială sau importul în acest scop al unei topografii sau al unui produs semiconductor fabricat cu ajutorul topografiei se naște :

a) la data depozitului reglementar;

b) la data la care topografia a făcut obiectul unei exploatare comerciale pentru prima dată, oriunde în lume, dacă aceasta este anterioară datei depozitului reglementar.

Titularul are dreptul să marcheze produsele semiconductoare fabricate pe baza topografiei protejate, cu majuscula T.

De asemenea, creatorii de topografii au dreptul să li se menționeze numele și calitatea de creator al topografiei în certificatul de înregistrare a topografiei și în publicațiile efectuate de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci cu privire la topografiile înregistrate.

Creatorii de topografii, care, potrivit art.9 din lege, nu sunt titulari, au dreptul la o remunerație care se stabilește prin contract încheiat între aceștia și titularul topografiei protejate.

Potrivit art. 26, nu constituie o încălcare a drepturilor titularului unei topografii protejate exploatarea topografiei de către persoana care a achiziționat cu bună-credință produsul semiconductor, fără să aibă posibilitatea de a ști că produsul semiconductor respectiv încorporează o topografie protejată, reproducă ilegal. Începând de la data la care persoana în cauză a luat cunoștință că topografia este protejată, ea nu mai are dreptul de a achiziționa, fără autorizația titularului, produse semiconductoare similare, dar poate continua exploatarea comercială a produselor semiconductoare, achiziționate sau contractate anterior acestei date, cu condiția plății către titular a unei despăgubiri echitabile. Aceste dispoziții sunt aplicabile și succesorilor în drepturi ai titularului topografiei protejate.

Pentru perioada anterioară nașterii drepturilor exclusive, persoana care are dreptul la protecție în temeiul Legii nr.16/1995, republicată, și care poate dovedi că un terț a reproduș în mod fraudulos sau a exploatat comercial ori a importat în aceste scopuri topografia poate solicita daune potrivit dreptului comun.

6. Protecția drepturilor titularului unei topografii înregistrate

Litigiile cu privire la calitatea de creator al topografiei sau de titular, precum și cele cu privire la drepturile născute din înregistrarea topografiilor -

inclusiv drepturile patrimoniale ale creatorilor - sau din contractele de cesiune sau licență sunt de competența instanțelor judecătorești.

În cazul în care, prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, se constată că o altă persoană decât titularul certificatului de înregistrare este îndreptățită la obținerea protecției topografiei, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci eliberează certificatul de înregistrare persoanei îndreptățite, înscrie în Registrul național al topografiilor modificarea de titular și o publică în B.O.P.I.

În situația în care drepturile asupra unei topografii înregistrate au încetat pentru o perioadă de timp ca urmare a renunțării la protecție, a decăderii din drepturi sau a anulării înregistrării, despăgubirile și celelalte drepturi patrimoniale dobândite de titular, corespunzător perioadei menționate, se restituie de către acesta persoanelor de la care au fost dobândite.

La cererea instanței judecătorești, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci este obligat să înainteze actele, documentele și informațiile necesare judecării cauzei cu care a fost investită, acestea restituindu-se la încetarea procesului. Citarea în instanță se va face numai în acest scop.

7. Analiza infracțiunii prevăzută în art. 40 alin. 1) din Legea nr. 16/1995 privind protecția topografiilor produselor semiconductoare

Potrivit art. 38 alin.1) constituie infracțiune de contrafacere, *exploatarea comercială sau producerea fără drept a unei topografii protejate ori a unui produs semiconductor în care este încorporată o topografie protejată sau a unui element de circuit care încorporează un astfel de produs semiconductor, în măsura în care acest element continuă să conțină o topografie.*

Acțiunile prevăzute la alin. 1) sunt calificate contrafacere dacă au fost săvârșite după data publicării înregistrării topografiei în Registrul național al topografiilor și se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă de 10 000 lei (RON) la 30 000 lei (RON).

Obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale care se nasc, se dezvoltă și se desfășoară în legătură cu apărarea drepturilor titularului certificatului de înregistrare a topografiei împotriva contrafacerii acesteia.

Obiectul material. În cazul în care infracțiunea de contrafacere este comisă prin fapta de exploatare comercială, obiectul material îl reprezintă topografia înregistrată sau, după caz, produsul semiconductor în care este încorporată o topografie protejată ori elementul de circuit care încorporează un astfel de produs semiconductor, în măsura în care acest element continuă să conțină o topografie²².

Prin „produs semiconductor” se înțelege forma finală sau intermediară a oricărui produs: compus dintr-un strat ce comportă un strat de material semiconductor; constituit din unul sau mai multe straturi de materiale conductoare, izolante ori semiconductoare, straturile fiind dispuse conform unei configurații tridimensionale prestabilite; destinat să îndeplinească, în mod exclusiv sau nu o funcție electronică.

²² Ciprian Raul Romițan, *Protecția penală a proprietății intelectuale*, Editura C.H.Beck, București, 2006, p. 260.

Prin „topografie a unui produs semiconductor” se înțelege o serie de imagini legate între ele, indiferent de modalitatea în care acestea sunt fixate sau codate, reprezentând configurația tridimensională a straturilor care compun un produs semiconductor și în care fiecare imagine reproduce desenul sau o parte din desenul unei suprafețe a produsului semiconductor, în orice stadiu al fabricației sale.

În situația în care infracțiunea de contrafacere este săvârșită prin acțiunea de producere, nu are obiect material. Deși s-ar părea că acțiunea de producere poartă asupra unui obiect, a unui bun, în speță o topografie a unui produs semiconductor sau un element de circuit care încorporează un astfel de produs semiconductor, totuși, acestea sunt produsul infracțiunii ci nu obiectul acesteia.

Subiect activ al infracțiunii poate fi orice persoană fizică sau juridică care îndeplinește condițiile generale ale răspunderii penale. Având în vedere că prin exploatare comercială, printre altele, se înțelege și orice altă metodă de distribuire comercială, în care intră și activitatea de import, în acest caz, considerăm că subiectul activ este calificat în fapt, în cazul persoanelor fizice acesta putând fi numai o persoană care are calitatea de comerciant, deoarece numai comercianții pot efectua operațiuni de import, iar în cazul persoanei juridice aceasta trebuie să aibă în obiectul de activitate efectuarea de astfel de operațiuni. În ipoteza în care drepturile au fost transmise în mod legal unor terți (persoane fizice sau juridice), subiect activ al infracțiunii de contrafacere poate fi chiar și creatorul, în cazul în care întreprinde un act interzis de lege.

Participația penală este posibilă sub toate formele sale (coautorat, instigare sau complicitate). În cazul activităților de import, pentru existența coautoratului, făptuitorii trebuie să aibă toți calitatea de comerciant.

Subiectul pasiv este calificat, în sensul că nu poate fi decât titularul certificatului de înregistrare a topografiei²³. Titular al unei topografii a unui produs semiconductor poate fi: creatorul topografiei, succesorul lui în drepturi, persoanele fizice care sunt resortisante ale unui stat membru al Uniunii Europene sau al Organizației Mondiale a Comerțului ori care au reședința obișnuită pe teritoriul unui astfel de stat, precum și societățile sau alte persoane juridice care desfășoară o activitate industrială ori comercială, reală și efectivă, pe teritoriul României sau al unui stat membru al Uniunii Europene ori al Organizației Mondiale a Comerțului. În cazul în care sunt mai mulți creatori drepturile aparțin acestora în comun. Dacă topografia a fost creată de către un salariat în cadrul atribuțiilor de serviciu, titular al protecției va fi unitatea angajatoare, iar în situația în care o persoană fizică sau juridică comandă realizarea unei topografii, aceasta va fi titular al protecției, dacă prin contract nu se prevede altfel. De asemenea, titular poate fi și cesionarul căruia i s-au transmis fie dreptul la protecție, fie drepturile ce decurg din înregistrarea unei topografii.

²³ Ciprian Raul Romițan, *Nerespectarea măsurilor de protecție a topografiei circuitelor integrate*, în Vasile Dobrinou, Nicolae Conea, Norel Neagu, Maxim Dobrinou, Camil Tănăsescu, *Drept penal. Partea specială*, vol. II, Curs universitar, Editura All Beck, București, 2004, p. 489.

Săvârșirea infracțiunii analizate este condiționată de existența prealabilă a unei topografii originale pentru care s-a eliberat un certificat de înregistrare, aflat în perioada de valabilitate, care este de 10 ani, această cerință constituind *situația premisă*. Drepturile conferite titularului prin înregistrarea topografiei se sting la data expirării perioadei de protecție, dată la care topografia intră în domeniul public, putând fi exploatată de orice persoană fără nici o restricție.

Elementul material al laturii obiective constă, alternativ, în acțiunea de exploatare comercială sau în acțiunea de producere fără drept a unei topografii protejate ori a unui produs semiconductor în care este încorporată o topografie protejată sau a unui element de circuit care încorporează un astfel de produs semiconductor, în măsura în care acest element continuă să conțină o topografie.

În sensul legii, prin „exploatare comercială” se înțelege vânzarea, închirierea, leasingul sau orice altă metodă de distribuire comercială ori ofertă făcută în aceste scopuri. Cu toate acestea exploatarea comercială nu include exploatarea în condiții de confidențialitate; se aplică sub condiția ca nici o distribuție către terți să nu aibă loc în afară de situația în care exploatarea topografiei se efectuează în condițiile de confidențialitate cerute de măsurile necesare în vederea protecției intereselor esențiale pentru siguranța națională. Prin „producere”, în context, se înțelege fabricarea, crearea, confecționarea, cu alte cuvinte realizarea materială a unei topografii protejate ori a unui produs semiconductor în care este încorporată o topografie protejată sau a unui element de circuit care încorporează un astfel de produs semiconductor, în măsura în care acest element continuă să conțină o topografie.

Pentru ca acțiunile de exploatare comercială și producere să întregescă latura obiectivă a acestei infracțiuni, este necesară îndeplinirea cumulativă a două cerințe esențiale, și anume:

- *prima cerință* se referă la faptul că aceste acțiuni trebuie săvârșite *fără drept*, cu alte cuvinte fără autorizarea titularului topografiei. *Per a contrario*, existența unei autorizații dată de titularul drepturilor, înlătură caracterul ilicit al faptei și deci răspunderea penală pentru comiterea uneia din faptele enunțate în textul legal. Dreptul la protecție și drepturile ce decurg din înregistrarea unei topografii pot fi transmise, în tot sau în parte, prin cesiune și prin succesiune legală sau testamentară. De asemenea, drepturile conferite prin înregistrarea unei topografii pot fi transmise prin acordarea de licențe exclusive sau neexclusive²⁴.

Titularul unei topografii înregistrate are, pe toată durata de protecție, care este de 10 ani, dreptul exclusiv de exploatare a topografiei, precum și dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice următoarele acte: reproducerea acelei topografii, în măsura în care este protejată potrivit prevederilor legii exploatarea comercială sau importul în acest scop al unei topografii sau al unui produs semiconductor fabricat cu ajutorul acestei topografii.

²⁴ Transmiterea drepturilor prin cesiune, prin succesiune legală sau testamentară ori prin acordarea de licențe exclusive sau neexclusive produce efecte față de terți numai începând cu data publicării în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială a mențiunii transmisei înregistrate la Oficiul de Stat pentru Inventii și Mărci.

Potrivit art. 21 alin. 2) din lege sunt exceptate de la autorizarea titularilor drepturilor: reproducerea unei topografii cu titlu privat în scopuri necomerciale; reproducerea în scop de analiză, evaluare sau învățământ privind concepte, procedee, sisteme ori tehnici încorporate în topografie sau privind topografia însăși; actele privind o topografie protejată și care a fost creată plecând de la o analiză și o evaluare a unei alte topografii, efectuate în scop de analiză, evaluare sau învățământ.

Dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice exploatarea comercială sau importul în acest scop al unei topografii sau al unui produs semiconductor fabricat cu ajutorul acestei topografii nu este aplicabil actelor săvârșite după ce topografia sau produsul semiconductor a fost pus pe piață în România sau în Uniunea Europeană, de către titular sau cu consimțământul acestuia.

De asemenea, nu constituie o încălcare a drepturilor titularului unei topografii protejate exploatarea topografiei de către persoana care a achiziționat cu bună-credință produsul semiconductor, fără să aibă posibilitatea de a ști că produsul semiconductor respectiv încorporează o topografie protejată, reprodușă ilegal. Începând de la data la care persoana în cauză a luat cunoștință că topografia este protejată, ea nu mai are dreptul de a achiziționa, fără autorizația titularului, produse semiconductoare similare, dar poate continua exploatarea comercială a produselor semiconductoare, achiziționate sau contractate anterior acestei date, cu condiția plății către titular a unei despăgubiri echitabile.

- *a doua cerință* o reprezintă aceea că acțiunile incriminate să fie săvârșite după data publicării înregistrării topografiei în Registrul național al topografiilor. Înregistrarea topografiilor se publică în Buletinul Oficial de Proprietate Industrială în termen de 2 luni de la data înregistrării cererii, care trebuie să conțină documentațiile prevăzute în art. 13 alin. 1).

Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru titularul certificatului de înregistrare.

Între acțiunile care constituie elementul material al infracțiunii și urmarea imediată trebuie să existe o *legătură de cauzalitate* care, de regulă, rezultă din materialitatea faptei.

Din punct de vedere *subiectiv*, această infracțiune se săvârșește cu intenție directă sau indirectă.

În situația în care infracțiunea prevăzută în art. 38 alin. 1) din Legea nr. 16/1995, republicată, privind protecția topografiilor produselor semiconductoare, este săvârșită prin acțiunea de exploatare comercială, consumarea are loc în momentul în care s-a realizat un act de exploatare comercială, iar în cazul în care infracțiunea este săvârșită prin acțiunea de producere, aceasta se consumă în momentul când a fost realizată topografia protejată ori produsul semiconductor în care este încorporată o topografie protejată sau elementul de circuit care încorporează un astfel de produs semiconductor, în măsura în care acest element continuă să conțină o topografie.

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu. Competența de judecată în primă instanță revine Tribunalului²⁵.

Pentru prejudiciile cauzate, titularul are dreptul la despăgubiri, potrivit dreptului comun, și poate solicita instanței judecătorești competente să dispună măsura confiscării sau, după caz, a distrugerii produselor contrafăcute.

²⁵ Pentru detalii cu privire la competența de judecată a litigiilor privind proprietatea intelectuală, a se vedea Ciprian Raul Romișan, *Competența de judecată a litigiilor ce au ca obiect drepturile bănești cuvenite autorilor, artiștilor interpreți sau executanți ori a producătorilor de înregistrări sonore și audiovizuale*, în „Revista română de dreptul proprietății intelectuale”, nr.4/2007, pp. 60-80.